

Helsinki 27.5.2026

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Asia: Professoriliiton lausunto hallituksen esityksen luonnoksesta laeiksi yliopistolain, ammattikorkeakoululain, opintotukilain 4 §:n ja korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta (tutkinto avoimena korkeakouluopetuksena)

Yleinen näkemyksenne esityksestä sekä tiivistelmä lausuntonne pääkohdista

Professoriliiton näkemyksen mukaan suomalaisilla tulee jatkossakin olla mahdollista suorittaa maksuton korkeakoulututkinto. Maksullisen tutkinnon suorittaminen avoimessa yliopistossa on askel kohti lukukausimaksuja, eikä liitto pidä tätä kehityssuuntaa kannatettavana.

Näkemyksenne esityksen tavoitteista

Professoriliiton mielestä on hyvä tavoite nostaa korkeakoulutettujen nuorten aikuisten osuutta.

Näkemyksenne avoimena korkeakouluopetuksena järjestettävän tutkintokoulutuksen järjestämisestä koskevista ehdotuksista (1. lakiehdotuksen 7 § ja 8 c § sekä 2. lakiehdotuksen 10 § ja 12 c §). Onko ehdotetussa sääntelyssä muutos- tai täsmennystarpeita?

Professoriliiton näkemyksen mukaan ehdotetuille lainmuutoksille ei ole tarvetta. Ehdotuksessa ei ole huomioitu aloja, joissa on vahva käytännön harjoitteluun perustuva opetus. Uudistus saattaisi johtaa opiskelijoiden eriarvoiseen asemaan taloudellisilla perusteilla. Liitto toteaa, että maksulliset tutkinnot lisäävät polarisaatiota koko yhteiskunnassa ja koulutuksellista epätasa-arvoa, jotka uhkaavat kokonaisturvallisuutta.

Liitto muistuttaa, että maksuton koulutus on mahdollistanut parhaiden lahjakkuuksien pääsyn yliopistoihin sosioekonomisesta taustasta riippumatta. Koulutuksen tuotteistaminen on ristiriidassa koulutuksen laajojen pedagogisten ja yhteiskunnallisten tavoitteiden kanssa. Lisäksi uusien rinnakkaisten väylien avaaminen lisää hallinnointikustannuksia.

Liitto edellyttää, että mikäli ehdotus päätetään tehdä, tulee se toteuttaa yliopistojen opetuksen ja muun toiminnan periaatteiden mukaisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että avoimena yliopisto-opetuksena

PROFESSORILIITTO
PROFESSORFÖRBUNDET
FINNISH UNION OF UNIVERSITY PROFESSORS

järjestettävän tutkintokoulutuksen tulee olla samantasoista varsinaisen tutkinto-opetuksen kanssa riippumatta siitä, tapahtuuko avoimena yliopisto-opetuksensa järjestettävä tutkintokoulutus erillisyyksissä vai integroituna varsinaisten tutkinto-opiskelijoiden ryhmiin osana tiedekuntien toimintaa. Avoimen yliopisto-opetuksen laatua voidaan varmistaa sillä, että avoimen yliopiston toiminta tapahtuu tiedekuntien ohjauksessa.

Näkemyksenne opiskelupaikkojen varaamiseen (ensikertalaiskiintiö) liittyvästä ehdotuksesta (1. lakiehdotuksen 36 b § sekä 2. lakiehdotuksen 28 b §)

-

Näkemyksenne opintotukilakia koskevasta ehdotuksesta (3. lakiehdotus)

-

Näkemyksenne korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annettua lakia koskevasta ehdotuksesta (4. lakiehdotus)

-

Näkemyksenne esitysluonnoksen vaikutusarvioista vaikutusarviolajeittain. Mitkä ovat omat arvionne esityksen vaikutuksista? Puuttuuko esityksen vaikutusarvioista jotakin? Korkeakouluja pyydetään arvioimaan, miten ja missä laajuudessa esitysluonnoksen mukainen mahdollisuus suorittaa tutkinto avoimessa korkeakouluopetuksessa voitaisiin ottaa käyttöön sekä millä aikataululla. Lisäksi korkeakouluja pyydetään arvioimaan, millaisia vaikutuksia tämän käyttöönoton toteutumisella olisi korkeakoulujen muuhun avoimen korkeakouluopetuksen tarjontaan.

Professoriliitto viittaa edellä lausumaansa.

Näkemyksenne esityksen voimaantuloaikataulusta (esitysluonnoksen mukaan ehdotetut lait tulisivat voimaan 1.8.2028)

-